

Sygn. akt I CNP 32/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Iwona Koper

w sprawie ze skargi Agencji Mienia Wojskowego w W. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 października 2011 r., sygn. akt ... 1944/11, wydanego w sprawie z powództwa Agencji Mienia Wojskowego w W. przeciwko K. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 19 marca 2014 r.,

oddala skargę; zasądza od Agencji Mienia Wojskowego w W. na rzecz strony przeciwnej K. K. kwotę 1 200 (jeden tysiąc dwieście) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Agencja Mienia Wojskowego wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z 18 października 2011 r., ... 1944/11, którym oddalono jej apelację od wyroku Sądu Rejonowego w W. z 19 maja 2011 r., ... 1270/10. Sąd Rejonowy wskazanym wyrokiem oddalił powództwo tej Agencji o zasądzenie od pozwanego K. K. na jej rzecz kwoty 43 718, 82 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu odszkodowania za korzystanie z nieruchomości położonej w W. przy ul. P. 59. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że powodowej Agencji nie przysługuje legitymacja czynna do dochodzenia spornej sumy pieniężnej. Właścicielem bowiem wymienionej nieruchomości jest Skarb Państwa, stronie powodowej zaś powierzono jedynie wykonywanie prawa własności w odniesieniu do tej nieruchomości (tak zresztą jak i innych jeszcze nieruchomości Skarbu Państwa). Oznacza to, że – stosownie do art. 6 ustawy z 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 163, poz. 1711; dalej jako „ustawa”) – na powodową Agencję nie przeszły jakiegokolwiek prawa rzeczowe przysługujące Skarbowi Państwa, lecz tylko kompetencja do ich wykonywania w zastępstwie Skarbu Państwa. Dlatego też stroną w procesie wytoczonym przeciwko pozwanemu K. K. powinien być Skarb Państwa, a nie Agencja Mienia Wojskowego.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia skarżąca Agencja zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 2, 5 i 6 ustawy. W konsekwencji tego naruszenia zaskarżony wyrok jest niezgodny z tymi przepisami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W uzasadnieniu wyroku z 22 lipca 2010 r., I CNP 100/09 (niepublik.), Sąd Najwyższy określił, że jednym z konstytucyjnych środków ochrony praw i wolności jest prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej (art. 77 ust. 1 Konstytucji RP). Przepis ten przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa

za niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Podstawę, przesłanki i zakres tej odpowiedzialności regulują natomiast ustawy zwykłe. Generalne unormowanie w tym zakresie zawierają art. 417-417² i 421 k.c., które zostały zmienione lub dodane do tego kodeksu ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692). W myśl art. 417 § 1 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, to - zgodnie z art. 417¹ § 2 k.c. - jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Wśród „właściwych postępowań”, o których mowa w tym przepisie, mieści się postępowanie wywołane skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, unormowane w art. 424¹ i nast. k.p.c. Orzeczenie Sądu Najwyższego uwzględniające skargę ma charakter prejudykatu i stwarza możliwość skutecznego wystąpienia przed sądem powszechnym z powództwem przeciwko Skarbowi Państwa o odszkodowanie za szkodę wynikłą z wydania orzeczenia niezgodnego z prawem.

W tym stanie rzeczy szczególną uwagę należy zwrócić na postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lipca 2013 r., I CNP 55/12 (niepublik.), wydane w sprawie, w której skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniósł pozwany Skarb Państwa, domagając się uchylenia zaskarżonego orzeczenia i poprzedzającego go orzeczenia Sądu pierwszej instancji ze względu na brak drogi sądowej. Również w uzasadnieniu tego postanowienia podkreślono, że podstawową funkcją analizowanej skargi jest doprowadzenie do stwierdzenia przez Sąd Najwyższy wystąpienia jednej z materialnoprawnych przesłanek roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej jurysdykcyjną działalnością sądów powszechnych w postaci niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 417¹ § 2 k.c.). Skarga ta służy więc dochodzeniu przez poszkodowaną stronę odszkodowania od Skarbu Państwa. Między postępowaniem unormowanym w art. 424¹ i nast. k.p.c. i postępowaniem

z powództwa przeciwko Skarbowi Państwa o odszkodowanie zachodzi przy tym ścisły związek, gdyż orzeczenie Sądu Najwyższego uwzględniające skargę stanowi prejudykat w późniejszym procesie odszkodowawczym. Ze względu na tę okoliczność Sąd Najwyższy uznał, że nie jest dopuszczalne wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przez Skarb Państwa, gdyż nie mógłby on w przyszłym postępowaniu dochodzić odszkodowania od samego siebie.

Rozpatrywana skarga nie została jednak wniesiona przez sam Skarb Państwa, lecz przez Agencję Mienia Wojskowego, która jest państwową osobą prawną (art. 5 ust. 3 ustawy). Przyjąć należy, że skarżąca Agencja jako strona pierwotnego postępowania sądowego jest podmiotem legitymowanym do jej wniesienia. Niemniej jednak skarga podlegała oddaleniu w świetle zaistniałych realiów procesowych sprawy. Uwzględnić bowiem trzeba także – podkreślany w doktrynie - cel instytucji skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Omawiana skarga ma wszak na celu nie ewentualne uchylene lub zmianę zaskarżonego orzeczenia, ale stwierdzenie jego niezgodności z prawem na potrzeby przyszłego procesu odszkodowawczego, wytoczonego przeciwko Skarbowi Państwa. Nie wnikając więc w ocenę zagadnienia, czy zaskarżony wyrok faktycznie narusza wymienione w skardze przepisy ustawy z 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego, należy przyjąć, że skoro Skarb Państwa powierzył Agencji wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych na jego rzecz w stosunku do mienia, o którym mowa w art. 2 tej ustawy (art. 6 ustawy), to tym samym wykluczona jest możliwość przysługiwania Agencji roszczenia odszkodowawczego wobec tegoż Skarbu Państwa.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 424¹¹ k.p.c.).

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²⁰ i art. 424¹² k.p.c.

